

Dějinná „logika“ současného myšlení

Dojem nejstarších myslitelů, že lze skutečnost nahlížet přímo tak a takovou, jaká skutečně (opravdu) jest, byl de facto vyvolán tím úžasným „vynálezem“ pojmů a pojmovosti, jímž je možno „nahlížet“ alespoň v některých případech myšlenkový „konstrukt“ jakoby mimo čas a mimo prostor, a to (zase jen v některých případech) s úchvatnou přesností (proto také ten obrovský význam čísel a zejména geometrických obrazců). Odtud pak byla přenesena myšlenka „substrátu“ změny (později „substance“) do světa proměnlivé skutečnosti, kde ovšem vedla – zase v některých případech – ke kuriózním konstrukcím údajných „skutečností“, které je možno „nahlédnout“ výhradně myšlenkou, ale nikoli smyslovým vněmem, ale které byly právě proto považovány za „pravé“, za „ty nejskutečnější“. Bylo zapotřebí dlouhých věků, aby se postupně dařilo (a vůbec mohlo začít dařit) tento dojem podrobit kritice a zpochybnění. Pochopit náležitě, co se to vlastně s naším (přesněji: evropským) myšlením stalo a nadále děje, znamená pokusit se porozumět logice tohoto dějinného „vývoje“; opravdu tu je zapotřebí vzít zároveň vážně, že jde o vývoj, nikoli o pouhé rozvinutí něčeho, co tu bylo již od počátku.

(Písek, 110823-1.)